

НАРЕДБА № 13 от 23.05.2023 г. за придобиване на квалификация по професията "Каменоделец"

Издадена от министъра на образованието и науката,
обн., ДВ, бр. 49 от 6.06.2023 г.

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя държавният образователен стандарт (ДОС) за придобиването на квалификация по професията 215060 "Каменоделец" от област на образование "Изкуства" и професионално направление 512 "Приложни изкуства и занаяти" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавният образователен стандарт за придобиването на квалификация по професията 215060 "Каменоделец" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на втора степен на професионална квалификация за специалностите 2150601 "Каменоделство" и 2150602 "Декоративни скални облицовки".

Чл. 3. Въз основа на ДОС по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 2, 3 и 6 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват типови учебни планове за ученици, учебни планове за лица, навършили 16 години, и учебни програми за обучението по специалностите по чл. 2.

Раздел II

Съдържание на държавния образователен стандарт

Чл. 4. (1) Държавният образователен стандарт по чл. 1 определя изискванията към кандидатите, описанието на професията, единиците резултати от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

(2) Държавният образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията 215060 "Каменоделец" включва общата, отрасловата и специфичната професионална подготовка с необходимите професионални компетентности, които гарантират на обучаемия възможността за упражняване на професията след завършване на обучението.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (1) Типовите учебни планове по чл. 3, разработени въз основа на тази наредба, се прилагат от учебната 2023/2024 година за учениците, които от тази година започват обучението си за придобиване на професионална квалификация по професията.

(2) Учениците, които са приети за обучение за придобиване на професионална квалификация по професията в системата на училищното образование до учебната 2022/2023 година включително, се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

(3) Лицата, навършили 16 години, които към влизане в сила на тази

наредба се обучават в квалификационен курс, завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, по които са започнали.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 22, ал. 6 във връзка с ал. 2, т. 6 от Закона за предучилищното и училищното образование и отменя Наредба № 14 от 2012 г. за придобиване на квалификация по професията "Каменоделец" (ДВ, бр. 11 от 2012 г.).

Приложение

към чл. 2

Държавен образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията "Каменоделец"

Професионално направление				
215	Приложни изкуства и занаяти			
Наименование на професията				
215060	Каменоделец			
Специалности		Степен на професионална квалификация	Ниво по Национална квалификационна рамка (НКР)	Ниво по Европейска квалификационна рамка (ЕКР)
2150601	Каменоделство	Втора	3	3
2150602	Декоративни скални облицовки	Втора	3	3

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или квалификационно равнище за придобиване на степен на професионална квалификация съгласно Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО)

За придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията "Каменоделец" от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от ЗПОО (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., посл. изм. със Заповед № РД-09-4493 от 18.11.2021 г.) изискванията за входящото минимално образователно и/или квалификационно равнище към кандидатите са:

- за ученици – завършено основно образование;
- за лица, навършили 16 години – завършен първи гимназиален етап.

Изискванията за входящо минимално квалификационно равнище при продължаващо професионално обучение с придобиване на втора степен на професионална квалификация е придобита първа степен на професионална квалификация по професия от област на образование "Изкуства".

Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна.

1.2. Валидиране на професионални знания, умения и компетентности

Придобиването на квалификация по професията "Каменоделец" или по част от нея чрез валидиране на придобити с неформално или информално учене резултати от ученето се осъществява съгласно Наредба № 2 от 2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, издадена от министъра на образованието и науката (ДВ, бр. 96 от 2014 г.).

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в закони и подзаконовни актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Каменоделецът обработва машинно или ръчно камък и изработва промишлени, архитектурни и художествени изделия, извършва и монтажни дейности по изпълнение на вертикални облицовки, балюстради, стълбища, настилки, включително и павета.

Каменоделецът може да извършва професионалната си дейност в гражданското и в промишленото строителство, както и в ателиета, работилници и цехове за изработване на художествени предмети и такива, специализирани в обработка на камък, каменни изделия и скалнооблицовъчни материали, във фирми за добиване на скални блокове по открит или подземен начин и обработката им в строителството и в архитектурата, скулптурата и сувенирното производство.

В реализирането на дейността си той работи както на закрито, така и на открито, обикновено в условия на запрашеност, шум, влажност и вибрации, което изисква да носи предпазни средства – защитни маски, предпазни ръкавици и очила, антифони, обувки с предпазни бомбета, каска на работен обект и др.

Използва различни видове режещи, шлайфащи и полиращи инструменти и машини, както и ръчни, електрически или пневматични машини за предварителна, основна и довършителна обработка на камъка.

При изпълнение на трудовите си дейности каменоделецът трябва да бъде сръчен, търпелив и последователен. Необходима е физическа издръжливост, за да може да пренася и повдига скални материали в границата на допустимите норми, както и за да издържи на продължителното и понякога монотонно силово натоварване от физическата работа, свързана с професията. Трябва да е психически устойчив при извършване на еднообразни, рутинни дейности, като същевременно проявява креативност и гъвкав подход в работни ситуации, които го изискват. Каменоделецът следва да има готовност за работа в екип, да спазва изискванията на правилници, наредби и други документи, съдържащи предписания за работа.

Каменоделецът трябва да може да разчита и изпълнява работни проекти и чертежи, да изработва схеми и скици и да предлага на клиентите различни идейни решения с точни размери и сметки.

Работното време на каменоделеца е стандартно. Възможна е сезонност

и мобилност с оглед естеството на работа (транспорт и монтаж на произведените изделия), като понякога е наложително да се работи и в почивните дни.

При работа каменоделецът трябва да се старее да не замърсява околната среда.

Каменоделецът носи отговорност за здравето, безопасността и сигурността на хората, с които работи.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Придобилият втора степен на професионална квалификация по професията "Каменоделец" може да се обучава по друга специалност от тази професия или да продължи обучението си по други професии от професионално направление "Приложни изкуства и занаяти", като обучението по общата и по отрасловата професионална подготовка се зачита.

Придобилият втора степен на професионална квалификация по професията "Каменоделец" може също така да продължи обучението си за придобиване на трета степен на професионална квалификация по други сродни професии от област на образованието "Изкуства".

При продължаващото професионално обучение се организира обучение за усвояване на единиците резултати от ученето, които лицата не притежават.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД – 2011) в Република България, утвърдена със Заповед № РД-01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, посл. изм. и доп. със Заповед № РД-01-429 от 20.12.2022 г.

Лица, придобили втора степен на професионална квалификация по професията "Каменоделец", могат да заемат длъжностите: 7113-2007 Зидар, каменоделец на паметници, 7113-2008 Каменоделец, 7113-2009 Каменоделец, облицовки, както и други длъжности, включени при актуализиране на НКПД.

3. Единици резултати от ученето (ЕРУ) и резултати от ученето (РУ)

3.1. Списък на ЕРУ по видове професионална подготовка

ЕРУ по обща професионална подготовка – единна за всички професии с втора степен на професионална квалификация

ЕРУ 1. Здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ)

- 1.1. РУ Прилага правилата и инструкциите за ЗБУТ
- 1.2. РУ Участва в организацията за опазване на околната среда
- 1.3. РУ Участва в овладяването на рискови и аварийни ситуации

ЕРУ 2. Икономика

- 2.1. РУ Познава основите на пазарната икономика
- 2.2. РУ Познава характеристиките на дейността на организацията

ЕРУ 3. Предприемачество

- 3.1. РУ Познава основите на предприемачеството
- 3.2. РУ Формира предприемаческо поведение

ЕРУ по отраслова професионална подготовка – единна за

професиите от професионално направление "Приложни изкуства и занаяти" с втора степен на професионална квалификация

ЕРУ 4. Използване на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в професионалната дейност

4.1. РУ Обработва информация и съдържание с ИКТ

4.2. РУ Осъществява комуникация чрез ИКТ

4.3. РУ Създава цифрово съдържание с ИКТ

ЕРУ 5. Комуникация и чужд език

5.1. РУ Общува ефективно в работен екип

5.2. РУ Води ефективна бизнес комуникация

5.3. РУ Владее чужд език, свързан с професионалната дейност

ЕРУ 6. Организиране на работния процес

6.1. РУ Организира работния процес

6.2. РУ Разпределя трудовите дейности в работния процес

ЕРУ 7. Работни проекти и чертежи

7.1. РУ Познава и разчита символите и знаците в работните проекти и чертежи

7.2. РУ Подготвя, разчертава и оразмерява точно и прецизно материала, който ще обработва, по предварително зададен чертеж

7.3. РУ Изработва самостоятелно или в екип задание по предварително зададен работен проект

ЕРУ 8. Изчисляване на себестойността на изработените изделия

8.1. РУ Изчислява количествата и стойността на вложените материали

8.2. РУ Изготвя количествено-стойностни сметки за изработените изделия

8.3. РУ Предлага мерки за намаляване на разходите на материали при изработване на крайните изделия

ЕРУ по специфична професионална подготовка за специалност "Каменоделство" – втора степен на професионална квалификация

ЕРУ 9. Подготовка на материалите за предварителна обработка

9.1. РУ Познава и класифицира различните видове скални материали

9.2. РУ Посочва технологичната последователност на операциите, които се извършват при предварителната обработка на материалите

9.3. РУ Познава и описва принципа на работа с инструментите и машините за предварителна обработка на скалните материали

9.4. РУ Почиства, поддържа и съхранява машините, инструментите и съоръженията за предварителна обработка на скалните материали в съответствие с изискванията и инструкциите

ЕРУ 10. Подготовка на материалите и инструментите за основна и довършителна обработка на скалните изделия

10.1. РУ Описва целта и определя последователността на технологията и методите при основната и довършителната обработка на скалните изделия

10.2. РУ Описва принципа на работа с инструментите и машините за основна и довършителна обработка на скалните изделия

10.3. РУ Умее да работи безопасно с инструментите и машините

10.4. РУ Почиства, поддържа и съхранява машините, инструментите и съоръженията за основна и довършителна обработка на скалните изделия

в съответствие с изискванията и инструкциите

ЕРУ 11. Изработка на архитектурни и художествени изделия

11.1. РУ Познава начините за изработване на идеен и технологичен проект

11.2. РУ По задание на клиент умее да предложи решение, свързано с конкретен стил, съобразявайки се с изискванията на клиента, атмосферните условия, възможните материали и др.

11.3. РУ Изработва по предварително зададен или самостоятелно изготвен идеен и технологичен проект различни видове разнокаменни, архитектурни и художествени изделия

ЕРУ по специфична професионална подготовка за специалност "Декоративни скални облицовки" – втора степен на професионална квалификация

ЕРУ 12. Обработка на скалните материали с обрязващи и профилиращи машини

12.1. РУ Описва устройството, принципа на действие и предназначението на основните обрязващи и профилиращи машини

12.2. РУ Обработва скалните материали с обрязващи и профилиращи машини

ЕРУ 13. Украса на жилищни и обществени сгради с декоративни скални облицовки

13.1. РУ Познава общите изисквания, правила и начини за изработка на различните видове декоративни скални облицовки

13.2. РУ Подбира подходящи инструменти и съоръжения за изработване на различните видове декоративни скални облицовки

13.3. РУ Изработва и монтира в технологична последователност различните видове декоративни скални облицовки

ЕРУ 14. Монтаж и поддръжка на готовите каменни изделия и скалнооблицовъчни материали

14.1. РУ Извършва дейности по вдигане, товарене, транспортиране и разтоварване на готовите каменни изделия и на скалнооблицовъчните материали при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд

14.2. РУ Използва по предназначение помощни съоръжения за товарене и транспортиране на каменните изделия и на скалнооблицовъчните материали

14.3. РУ Монтира различни видове готови каменни изделия и скалнооблицовъчни материали при стриктно спазване на технологиите и методите за монтаж

14.4. РУ Спазва технологията и методите за поддръжка на различните видове каменни изделия, облицовки и настилки

3.2. Описание на ЕРУ

ЕРУ по общата професионална подготовка – единна за всички професии с втора степен на професионална квалификация от СПОО

ЕРУ 1

Наименование на единицата:	Здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ)
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Наименование на професията:	Каменоделец
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Резултат от учене 1.1:	Прилага правилата и инструкциите за ЗБУТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава разпоредбите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място • Изброява основните мерки за защита и средствата за сигнализация и маркировка за осигуряване на ЗБУТ • Познава нормативните разпоредби и инструкциите, касаещи осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд за конкретната трудова дейност
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд • Прилага необходимите мерки за защита • Използва знаците и сигналите за осигуряване на ЗБУТ
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Участва в процеса на осигуряване на безопасност при работата • Осъществява трудовата дейност, като спазва нормативните разпоредби за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място
Резултат от учене 1.2:	Участва в организацията за опазване на околната среда

Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава разпоредбите за опазване на околната среда • Описва основните изисквания за разделно събиране на отпадъци • Познава разпоредбите за съхранение, използване и изхвърляне на опасни отпадъци
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава опасни отпадъци • Съхранява опасни продукти и излезли от употреба материали, консумативи и други при спазване технологията за събиране и рециклиране • Спазва разпоредбите за опазване на околната среда
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява трудовата дейност при спазване изискванията и правилата за опазване на околната среда
Резултат от учене 1.3:	Участва в овладяването на рискови и аварийни ситуации
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва основните рискови и аварийни ситуации • Описва основните изисквания за осигуряване на аварийна безопасност • Изброява основните стъпки за действия при аварии и аварийни ситуации • Описва видовете травми и методите за оказване на първа помощ
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава рисковете, които могат да доведат до възникване на пожар и/или авария • Спазва изискванията за осигуряване на пожарна и аварийна безопасност • Спазва правилата за действия при аварии и аварийни ситуации • Оказва първа помощ на пострадали при авария
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Участва в овладяването на възникнал пожар и/или авария в съответствие с установените вътрешнофирмени правила за пожарна и аварийна безопасност
Средства оценяване:	за Средство 1: <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на тест Средство 2: <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на казус по зададен сценарий

Условия провеждане оценяването:	за на	За средства 1 и 2: • Учебен кабинет
Критерии оценяване:	за	За средство 1: Владее теоретичните знания за: • изискванията за осигуряване на безопасност и здраве при работа • превантивната дейност за опазване на околната среда • овладяването на аварийни ситуации и оказването на първа помощ на пострадали За средство 2: • Избира бързо и уверено най-адекватния тип поведение при зададената рискова ситуация • Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ

ЕРУ 2

Наименование единицата:	на	Икономика
Ниво по НКР:		3
Ниво по ЕКР:		3
Наименование професията:	на	Каменоделец
Ниво по НКР:		3
Ниво по ЕКР:		3
Резултат от учене 2.1:		Познава основите на пазарната икономика
Знания		<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни положения от общата теория на пазарната икономика • Изброява основни икономически явления и проблеми • Посочва ролята на държавата в пазарната икономика • Изброява видовете икономически субекти в бизнеса
Умения		<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава функциите на различните икономически субекти

		<ul style="list-style-type: none"> • Информира се за успешни практически примери за управление на различни бизнес начинания
Компетентности		<ul style="list-style-type: none"> • Идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания
Резултат от учене 2.2:		Познава характеристиките на дейността на организацията
Знания		<ul style="list-style-type: none"> • Познава основите на пазарното търсене • Описва принципите на пазарното предлагане • Дефинира основни икономически понятия - приходи, разходи, печалба, рентабилност
Умения		<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява дейността на организацията в контекста на основни икономически принципи и понятия • В дейността си отчита принципите на пазарно търсене и предлагане
Компетентности		<ul style="list-style-type: none"> • Описва и обяснява дейността на организацията в контекста на основни икономически принципи и понятия
Средства оценяване:	за	Средство 1: <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит/тест Средство 2: <ul style="list-style-type: none"> • Казус по зададен сценарий
Условия провеждане оценяването:	за на	За средства 1 и 2: <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии оценяване:	за	За средство 1: <ul style="list-style-type: none"> • Владее основните теоретични знания в областта на икономиката За средство 2: <ul style="list-style-type: none"> • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на проблема в зададения казус/сценарий

ЕРУ 3

Наименование на единицата:	Предприемачество
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3

Наименование на професията:	Каменоделец
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Резултат от учене 3.1:	Познава основите на предприемачеството
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Описва същността на предприемачеството • Познава принципите на предприемаческата дейност • Посочва видовете предприемачески умения
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Наблюдава предприемаческите процеси, свързани с дейността му • Участва в предприемачески инициативи в дадения бизнес сектор
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Предлага нови идеи за успешно изпълнение на трудовите дейности
Резултат от учене 3.2:	Формира предприемаческо поведение
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава характеристиките на предприемаческото поведение • Изброява видовете предприемаческо поведение • Описва факторите, които влияят върху предприемаческото поведение • Изброява значими за упражняваната професия социални и личностни умения
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага в дейността си подходящи предприемачески идеи • Прави предложения за подобряване на работата • Предлага иновативни идеи при изпълнението на работни проекти
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Предлага решения за оптимизиране на трудовите дейности
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит/тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Казус по зададен сценарий

Условия провеждане оценяването:	за на	За средства 1 и 2: • Учебен кабинет
Критерии оценяване:	за	За средство 1: • Владее основните теоретични знания в областта на предприемачеството За средство 2: • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на проблема в зададения казус/сценарий

ЕРУ по отраслова професионална подготовка, единна за професиите от професионално направление "Приложни изкуства и занаяти" – втора степен на професионална квалификация

ЕРУ 4

Наименование единицата:	на	Използване на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в професионалната дейност
Ниво по НКР:		3
Ниво по ЕКР:		3
Наименование професията:	на	Каменоделец
Ниво по НКР:		3
Ниво по ЕКР:		3
Резултат от учене 4.1:		Обработка информация и съдържание с ИКТ
Знания		<ul style="list-style-type: none"> • Изброява интернет търсачки • Познава начини за оценка на надеждността на информацията в интернет • Описва начините за намиране и запазване на определена цифрова информация (текст, изображения, аудио, видео, уеб страници и др.) • Посочва начините за възпроизвеждане на вече записано цифрово съдържание • Познава пълната функционалност на софтуерни продукти, свързани с административни дейности • Познава деловодни и административни информационни системи • Описва правилата за обезпечаване на

	информационна сигурност
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Използва търсачка за намиране на информация • Записва цифрово съдържание (текст, изображения, аудио, видео, уеб страници и др.) • Възпроизвежда вече записано цифрово съдържание • Сравнява информация от различни източници • Работи с деловодни и административни информационни системи
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира основно владение на ИКТ при обработването на информация и съдържание с ИКТ • Работи свободно с пълната функционалност на софтуерни продукти, използвани в административната дейност на организацията
Резултат от учене 4.2:	Осъществява комуникация чрез ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Изрежда доставчици на услугата електронна поща • Изброява софтуер за аудио- и видеоразговори • Посочва доставчици на услуги за споделяне на файлове • Познава софтуерни продукти, свързани с професионалната дейност • Описва начини за онлайн заплащане
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Използва електронна поща • Използва основни функции на софтуер за аудио- и видеоразговори • Споделя файлове онлайн • Използва електронен подпис • Използва електронни услуги за онлайн комуникиране
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира основно владение на ИКТ при онлайн комуникация
Резултат от учене 4.3:	Създава цифрово съдържание с ИКТ
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва софтуер за създаване и редактиране на просто цифрово съдържание в един формат (текст, таблици, изображения) • Изброява основните функции на софтуер за създаване и редактиране на просто цифрово съдържание

Умения	<ul style="list-style-type: none"> Създава просто цифрово съдържание в един формат (текст, таблици, изображения) Редактира просто цифрово съдържание
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Демонстрира основно владение на ИКТ при създаването на електронно съдържание
Средства оценяване:	<p>за</p> <p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на задача, свързана с намирането на информация в интернет по зададена тема, нейното съхранение и възпроизвеждане <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на задача, свързана със споделянето на файл в интернет пространството и изпращане на връзка (линк) за сваляне до друг потребител по електронната поща
Условия провеждане оценяването:	<p>за на</p> <p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Учебен/компютърен кабинет Персонален компютър или лаптоп Достъп до интернет
Критерии оценяване:	<p>за</p> <p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и в рамките на предварително зададеното за това време <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Демонстрирани са основни знания, умения и компетентности, свързани с употребата на ИКТ

ЕРУ 5

Наименование на единицата:	Комуникация и чужд език
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Наименование на професията:	Каменоделец
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Резултат от учене 5.1:	Общува ефективно в работен екип

Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва отделните длъжности в екипа • Описва взаимоотношенията и йерархичните връзки в екипа • Изброява принципите на етичната и ефективна бизнес комуникация
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва йерархията в екипа • Осъществява комуникация в екипа • Спазва етичните правила при комуникациите в екипа
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Комуникира ефективно с всички участници в трудовия процес в съответствие с работния протокол
Резултат от учене 5.2:	Води ефективна бизнес комуникация
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава етичните правила в бизнес комуникацията • Описва особеностите на вербалната, невербалната и писмената комуникация • Дефинира правилата при воденето на преговори • Изброява правилата и изискванията за делова кореспонденция • Описва начините за управление на конфликтни ситуации
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Води делова комуникация – писмена и устна • Събира и предоставя необходимата информация за удовлетворяване изискванията на служителите и клиентите • Разпознава конфликтни ситуации • Съдейства за решаване на конфликтни ситуации
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Провежда ефективна устна и писмена комуникация с колеги, клиенти и партньори с уважение към техните изисквания • Защищава интересите на организацията, в която работи
Резултат от учене 5.3:	Владее чужд език, свързан с професионалната дейност
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основната професионална терминология на чужд език • Изброява източници за информация в

	професионалната област на чужд език
	<ul style="list-style-type: none"> • Изрежда основните области на приложение на чужд език по професията
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Чете професионални текстове на чужд език (специализирана литература, документация и др.) • Ползва чужд език при търсене на информация от интернет и други източници • Ползва чужд език (писмено и говоримо) при комуникация с колеги, клиенти и партньори
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Владее чужд език на ниво, позволяващо му да осъществява комуникация по професионални теми
Средства оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит - дава писмени решения и отговори на поставени задачи или въпроси <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Устен изпит - води разговори по професионални теми на чужд език; разчита документация на чужд език
Условия провеждане оценяването:	<p>за на</p> <p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии оценяване:	<p>за</p> <p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решава точно, пълно и вярно зададена писмена задача или въпрос/и <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Комуникира на чужд език по професионални теми в учебна или работна среда, разчита документация на чужд език

ЕРУ 6

Наименование на единицата:	на	Организиране на работния процес
Ниво по НКР:		3
Ниво по ЕКР:		3
Наименование професията:	на	Каменоделец
Ниво по НКР:		3

Ниво по ЕКР:	3
Резултат от учене 6.1:	Организира работния процес
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава структурата на предприятието/фирмата • Изброява методи за нормиране на работния процес • Познава нормативните актове, свързани с професията • Познава планирането на ресурси, свързани с работния процес
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Планира работния процес • Съставя график на работните задачи • Спазва основните нормативни актове, свързани с професията
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Ефективно организира работния процес • Предлага и обосновава необходимостта от промени в работния процес
Резултат от учене 6.2:	Разпределя трудовите дейности в работния процес
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава видовете трудови дейности • Познава изискванията за ефективно изпълнение на видовете дейности • Изброява начините за организация на дейностите в работния процес
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Планира трудовите дейности • Спазва етичните норми на поведение • Следи за спазването на етичните норми на поведение
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Ефективно планира и разпределя дейностите • Създава и поддържа етична работна среда • Участва в екип при изграждането и поддържането на ефективна работна среда
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане	<p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет

оценяването:	
Критерии оценяване:	за За средство 1: <ul style="list-style-type: none"> • Дефинира теоретични понятия при планирането и организацията на работния процес За средство 2: <ul style="list-style-type: none"> • Дефинира теоретични понятия при разпределението на дейностите в работния процес

ЕРУ 7

Наименование на единицата:	Работни проекти и чертежи
Ниво по НКР	3
Ниво по ЕКР	3
Наименование на професията:	Каменоделец
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Резултат от учене 7.1:	Познава и разчита символите и знаците в работните проекти и чертежи
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява геометричните принципи • Познава работата с различни видове чертожни инструменти • Разбира принципа на работа на чертожния инструмент • Познава архитектурните детайли • Изброява основните видове художествен шрифт, познавайки отлично най-често използваните при изписване в камък
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага основни математически умения • Разпознава математическите символи за видове ъгли, мерни единици, видове линии • Разчита символите и знаците в работните проекти и чертежи • Разчертава, оразмерява, помества и изпълнява самостоятелно даден надпис
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява пространствено мислене при работа с проекти и чертежи

Резултат от учене 7.2:	Подготвя, разчертава и оразмерява точно и прецизно материала, който ще обработва по предварително зададен чертеж
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира работния чертеж • Познава характеристиките на материала • Познава вида на изделието
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Подготвя материала за обработка • Разчертава зададения му материал • Оразмерява материала
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Правилно разчита чертежа • Оптимално разполага размерите върху зададения му материал • Проявява гъвкавост при подготовката на материала • Ефективно работи в екип, когато дейността го изисква
Резултат от учене 7.3:	Изработва самостоятелно или в екип задание по предварително зададен работен проект
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава етичните правила за работа в екип • Разбира какво трябва да се изпълни • Познава конструктивния процес
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Изгражда си визия по зададения проект
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява самоконтрол при чертаене • Организира ефективна работна среда • Участва в чертожен екип, като при нужда дава разяснения с оглед на поставеното задание
Средства оценяване:	за Средство 1: <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на тест Средство 2: <ul style="list-style-type: none"> • Практическа задача
Условия провеждане оценяването:	за на За средство 1: <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет За средство 2: <ul style="list-style-type: none"> • Кабинет по практика (учебна работилница, ателие)
Критерии оценяване:	за За средство 1: <ul style="list-style-type: none"> • Описва основни теоретични понятия, свързани с

	<p>работни проекти и чертежи</p> <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнена самостоятелно практическа задача в рамките на предварително зададеното за това време и критерии за оценяване
--	---

ЕРУ 8

Наименование на единицата:	Изчисляване на себестойността на изработените изделия
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Наименование на професията:	Каменоделец
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Резултат от учене 8.1:	Изчислява количествата и стойността на вложените материали
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява процеса и нужните материали за изработката на изделие • Назовава ориентировъчни цени на основните необходими материали
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Оразмерява обема или площта на изделието
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Изчислява точно количествата и стойността на нужните материали (скални материали и др.)
Резултат от учене 8.2:	Изготвя количествено-стойностни сметки за изработените изделия
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява принципите на формиране на количествено-стойностни сметки
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Определя времето, което е нужно за изготвяне на продукта

	<ul style="list-style-type: none"> • Предвижда обемния материал, който ще отпадне спрямо растера (фирата)
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Различава сложността на изделията от гледна точка на вложените материали • Способен е да проучва пазарната цена на конкретни видове изделия
Резултат от учене 8.3:	Предлага мерки за намаляване на разходите на материали при изработване на крайните изделия
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с основните проблеми на производството • Обяснява връзката между инвестициите в персонал и намаляването на фирмата на използваните инструменти и материали
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Проучва пазара относно актуалните цени на основните използвани материали
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Интересува се от инвестиции в персонал, инструменти, машини и други и тяхното влияние върху стойността на изработените изделия
Средства за оценяване:	Средство 1: <ul style="list-style-type: none"> • Отговор на казус
Условия за провеждане на оценяването:	За средство 1: <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	За средство 1: Изпълнение на задача, свързана с ценообразуване на конкретно изделие

ЕРУ по специфична професионална подготовка за специалност "Каменоделство" – втора степен на професионална квалификация

ЕРУ 9

Наименование на	Подготовка на материалите за предварителна
------------------------	--

единицата:	обработка
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Наименование на професията:	Каменоделец
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Резултат от учене 9.1:	Познава и класифицира различните видове скални материали
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява основните скални видове – мрамор, варовик, гранит и др. • Дефинира различните плътности на видовете скални материали • Описва различните видове минерален състав • Описва физическите, химическите, механичните и технологичните свойства на материалите, с които работи
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава конкретните скални видове, подлежащи на обработка – мрамор, варовик, гранит и др. • Определя твърдостта на скалните материали
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е точно да определи абразивността и износването на скалата с оглед на предварителната обработка
Резултат от учене 9.2:	Посочва технологичната последователност на операциите, които се извършват при предварителната обработка на материалите
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава последователността на рязане на машината • Обяснява потенциалните рискови ситуации и начините за предотвратяването им
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Определя необходимото машинно съоръжение • Подготвя, реже и разтоварва машината
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Преценява спецификата на машинното съоръжение за предварителна обработка на

	материалите
	<ul style="list-style-type: none"> Разпознава и се справя с опасните ситуации, възникващи в хода на предварителната обработка на материалите
Резултат от учене 9.3:	Познава и описва принципа на работа с инструментите и машините за предварителна обработка на скалните материали
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Назовава различните видове инструменти Изброява различните видове машини Обяснява устройството и принципа на действие на използваните машини
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Определя машината, от която се нуждае за съответната операция Различава и използва нужния инструмент за конкретната дейност
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Проявява гъвкавост в процеса на рязане, съобразявайки се с характеристиките на материала Различава точно и навременно в кой момент какъв инструмент ще трябва да използва
Резултат от учене 9.4:	Почиства, поддържа и съхранява машините, инструментите и съоръженията за предварителна обработка на скалните материали в съответствие с изискванията и инструкциите
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Обяснява значението на редовното извършване на поддръжка на машините, инструментите и съоръженията за предварителна обработка
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Разпознава различни от нормалните шумове в процеса на работа, за да предвиди потенциални повреди
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Проявява отговорност към цялостната експлоатация и поддръжка на машините, съоръженията и инструментите за предварителна обработка
Средства оценяване:	за Средство 1: <ul style="list-style-type: none"> Тест Средство 2: <ul style="list-style-type: none"> Практически устен изпит (в работна среда)
Условия	за За средство 1:

провеждане оценяването:	на	<ul style="list-style-type: none"> Учебен кабинет За средство 2: <ul style="list-style-type: none"> Кабинет по практика
Критерии оценяване:	за	За средство 1: <ul style="list-style-type: none"> Демонстрира теоретични знания по зададените въпроси За средство 2: <ul style="list-style-type: none"> Отговаря точно и адекватно на зададените въпроси

ЕРУ 10

Наименование единицата:	на	Подготовка на материалите и инструментите за основна и довършителна обработка на скалните изделия
Ниво по НКР:		3
Ниво по ЕКР:		3
Наименование професията:	на	Каменоделец
Ниво по НКР:		3
Ниво по ЕКР:		3
Резултат от учене 10.1:		Описва целта и определя последователността на технологията и методите при основната и довършителната обработка на скалните изделия
Знания		<ul style="list-style-type: none"> Познава технологията и методите за работа с камък Познава различните видове скални материали Описва завършения вид на скалното изделие
Умения		<ul style="list-style-type: none"> Подготвя подходящия материал Умее да прилага в последователност стъпките на основната и довършителната обработка на изделието
Компетентности		<ul style="list-style-type: none"> Способен е да постигне методична и естетична завършеност на скалния продукт
Резултат от учене 10.2:		Описва принципа на работа с инструментите и машините за основна и довършителна обработка на скалните изделия

Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява базовите правила за работа с инструментите и машините за основна и довършителна обработка на изделията • Разбира устройството на избраната машина
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Определя подходящия вид скален материал • Избира подходящия инструмент за целта • Може да работи с избраните инструменти и машини за обработка на скални материали
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява гъвкаво мислене спрямо подбора на нужните инструменти и машини за основна и довършителна обработка на скалните материали
Резултат от учене 10.3:	Умее да работи безопасно с инструментите и машините
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Запознат е с условията за работа с лични предпазни средства • Обяснява условията за безопасна работа с машини при работа със скални изделия
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Обезопасява работната среда • Избягва опасни ситуации при работа с машини • Предвижда опасни работни ситуации
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Отстранява и овладява своевременно опасни ситуации при работа с машини и съоръжения
Резултат от учене 10.4:	Почиства, поддържа и съхранява машините, инструментите и съоръженията за основна и довършителна обработка на скалните изделия в съответствие с изискванията и инструкциите
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява значението на редовното извършване на поддръжка на машините, инструментите и съоръженията за основна и довършителна обработка
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава различни от нормалните шумове в процеса на работа, за да предвиди потенциални повреди
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява отговорност към цялостната експлоатация и поддръжка на машините, съоръженията и инструментите за основна и довършителна обработка

Средства оценяване:	за	Средство 1: • Решаване на тест
Условия провеждане оценяването:	за на	За средство 1: • Учебен кабинет
Критерии оценяване:	за	За средство 1: • Демонстрира познания за материалите, инструментите и машините, използвани при основната и довършителната обработка на скалните изделия

ЕРУ 11

Наименование единицата:	на	Изработка на архитектурни и художествени изделия
Ниво по НКР:		3
Ниво по ЕКР:		3
Наименование професията:	на	Каменоделец
Ниво по НКР:		3
Ниво по ЕКР:		3
Резултат от учене 11.1:		Познава начините за изработване на идеен и технологичен проект
Знания		<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира познания по история на изкуството • Показва познаване на основни принципи на рисуването, вкл. и на пластичната анатомия • Изброява основните видове художествен шрифт, познавайки отлично най-често използваните при изписване в камък • Описва етапите, свързани с проектиране и изработване на скулптура • Познава видовете скални материали • Разпознава видовете ръчни, електрически и пневматични инструменти • Обяснява основните изисквания при изработването на работен чертеж или проект
Умения		<ul style="list-style-type: none"> • Разчита работния чертеж или проект

	<ul style="list-style-type: none"> • Разчертава и изпълнява най-често използваните шрифтове при изписване в камък • Избира подходящия скален материал • Прилага технологичните карти
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага ефективно принципите на изработката на художествено или технологично изделие • Способен е да разчертае и изпълни сам правилно, чисто и четливо избрания вид художествен шрифт
Резултат от учене 11.2:	По задание на клиент умее да предложи решение, свързано с конкретен стил, съобразявайки се с изискванията на клиента, атмосферните условия, възможните материали и др.
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира естетично познание на различните видове архитектурни и художествени стилове • Описва етичните правила за работа с клиенти • Определя технологично време за изработка
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява отговорно отношение към визията на клиента • Прилага комбинативно и гъвкаво мислене при оформяне на идейното решение
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Съобразява предложеното решение с изискванията на клиента, атмосферните условия, на които ще бъде изложено изделието, възможните материали, които могат да се набавят и използват, и др. • Проявява естетичен усет по отношение на конкретния избран стил • Реализира заданието от клиента според договорените решения по идейния проект • Изработва заданието качествено и в срок
Резултат от учене 11.3:	Изработва по предварително зададен или самостоятелно изготвен идеен и технологичен проект различни видове разнокаменни, архитектурни и художествени изделия
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира зададения чертеж или идеен проект • Познава архитектурния детайл
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разчита зададения чертеж или идеен проект • Избира подходящ материал за изработка • Спазва зададения чертеж или шаблон

Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Подбира подходящите материали, технологиите за изработване и за монтиране на готовите изделия • Изпълнява художествен, архитектурен елемент или съоръжение точно по проект и спазвайки основни естетически принципи за: скулптура (портрет, фигура, фигурални композиции, монументални произведения, релефи), чешми, фонтани, паркова мебел, мемориални паметници, изписване на букви и др.
Средства оценяване:	за Средство 1: <ul style="list-style-type: none"> • Изготвяне на проект на Средство 2: <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по проект
Условия провеждане оценяването:	за За средства 1 и 2: <ul style="list-style-type: none"> • Учебна работилница или ателие
Критерии оценяване:	за За средства 1 и 2: <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява задачата по задания проект точно и вменявайки се в определеното за това време

**ЕРУ по специфична професионална подготовка за специалност
"Декоративни скални облицовки" – втора степен на професионална
квалификация**

ЕРУ 12

Наименование единицата:	на Обработка на скалните материали с обрязващи и профилиращи машини
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Наименование професията:	на Каменоделец
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Резултат от учене 12.1:	Описва устройството, принципа на действие и предназначението на основните обрязващи и профилиращи машини
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава особеностите в устройството и принципа на действие на основните машини за рязане на

	камък
	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира яснота за кой вид процес каква машина е нужна
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Умее да определи подходящата обрязваща или профилираща машина
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Различава успешно отделните процеси и нужните машини за разкрояващите и профилиращите процеси
Резултат от учене 12.2:	Обработка скалните материали с обрязващи и профилиращи машини
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава отделните видове обрязващи и профилиращи машини
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва в технологична последователност различните операции при работа с основни обрязващи и профилиращи машини
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва стриктно изискванията за безопасност при работа с основни обрязващи и профилиращи машини
Средства оценяване:	за Средство 1: <ul style="list-style-type: none"> • Устен изпит Средство 2: <ul style="list-style-type: none"> • Практическа задача
Условия провеждане оценяването:	за За средство 1: <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет на За средство 2: <ul style="list-style-type: none"> • Кабинет по практика
Критерии оценяване:	за За средство 1: <ul style="list-style-type: none"> • Дефинира различните видове машини и спецификациите им За средство 2: <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява в технологична последователност различни зададени операции при работа с обрязващи и профилиращи машини

ЕРУ 13

Наименование на единицата:	Украза на жилищни и обществени сгради с декоративни скални облицовки

Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Наименование на професията:	Каменоделец
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Резултат от учене 13.1:	Познава общите изисквания, правила и начини за изработка на различните видове декоративни скални облицовки
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава различните декоративни скални материали • Обяснява техническите изисквания по отношение на скалните материали • Различава и определя различните видове скални облицовки • Описва основните етапи в изработката на облицовката
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Подготвя вида на декоративната скална облицовка • Взема предвид целостта на процеса
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Изгражда цялостна концепция за изработка на скална облицовъчна декорация съгласно основните изисквания и правила
Резултат от учене 13.2:	Подбира подходящи инструменти и съоръжения за изработване на различните видове декоративни скални облицовки
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава устройството на инструментите, подходящи за изработката на облицовката • Познава различните видове съоръжения, подходящи за изработката на облицовката • Различава спецификите на подземните съоръжения
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Работи по зададени чертежи и планове • Извършва подготовка на работната площадка
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Подбира подходящи инструменти и съоръжения спрямо спецификата на заданието

Резултат от учене 13.3:	Изработва и монтира в технологична последователност различните видове декоративни скални облицовки
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Изброява основните монтажни пособия и инструменти
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Следва технологичната последователност и изисквания към декоративната скална облицовка Работи с технологичната карта и работния чертеж
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Изработва и монтира различни видове декоративни скални облицовки, спазвайки стриктно технологичната последователност
Средства оценяване:	за Средство 1: <ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на практическа задача спрямо зададена тема
Условия провеждане оценяването:	за За средство 1: <ul style="list-style-type: none"> Работилница или работна площадка
Критерии оценяване:	за За средство 1: <ul style="list-style-type: none"> Изпълнява в правилна технологична последователност отделните работни операции в рамките на поставеното задание, спазвайки стриктно правилата за безопасност

ЕРУ 14

Наименование на единицата:	Монтаж и поддръжка на готовите каменни изделия и скалнооблицовъчни материали
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Наименование на професията:	Каменоделец
Ниво по НКР:	3
Ниво по ЕКР:	3
Резултат от учене 14.1:	Извършва дейности по вдигане, товарене, транспортиране и разтоварване на готовите каменни изделия и на скалнооблицовъчните

	материали при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява процеса по повдигане и обезопасяване на скалните материали • Дава разяснения относно важността на ползването на предпазни работни средства • Дефинира изискванията за товарене, транспорт и разтоварване на каменните изделия и на скалнооблицовъчните материали
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Извършва обезопасяване на товарната площадка • Съобразява товаримостта на помощните съоръжения (стоманени въжета, колани, подечни машини)
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява отговорност и гъвкаво мислене при обезопасяване на скалния товар • Предвижда, предотвратява и овладява опасни ситуации, свързани с товаренето, транспортирането и разтоварването на готовите каменни изделия и на скалнооблицовъчните материали
Резултат от учене 14.2:	Използва по предназначение помощни съоръжения за товарене и транспортиране на каменните изделия и на скалнооблицовъчните материали
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява приложението на помощните съоръжения при товаренето и транспортирането на каменните изделия и на скалнооблицовъчните материали • Разяснява особеностите на работата с обезопасителните съоръжения
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Пресмята теглото на съответния товар – на каменните изделия и на скалнооблицовъчните материали • Борави с помощни съоръжения (колани, сапани и др.)
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Проявява лична отговорност при осигуряване на напълно обезопасени работна площадка и скален товар в съответствие с изискванията за безопасни и здравословни условия на труд
Резултат от учене 14.3:	Монтира различни видове готови каменни изделия и скалнооблицовъчни материали при стриктно спазване на технологиите и методите за монтаж
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява работната карта или чертеж

		<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира методите и принципите за монтаж • Изрежда различните видове конструкции
Умения		<ul style="list-style-type: none"> • Разчита работната карта или чертеж • Извършва монтаж на готовите каменни изделия и/или скалнооблицовъчни материали
Компетентности		<ul style="list-style-type: none"> • Спазва стриктно технологичните етапи и методиката на монтажния процес • Проявява гъвкаво мислене относно монтажния процес в случай на възникнали проблеми
Резултат от учене 14.4:		Спазва технологията и методите за поддръжка на различните видове каменни изделия, облицовки и настилки
Знания		<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява спецификата на изделието • Различава начина и метода на монтаж
Умения		<ul style="list-style-type: none"> • Подбира необходимата за поддръжка строителна химия (импрегнанти, почистващи, полиращи препарати и др.)
Компетентности		<ul style="list-style-type: none"> • Определя точно подходящите средства, необходими за запазването на каменното изделие за продължителен период
Средства оценяване:	за	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Отговор на казус <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на задача
Условия провеждане оценяването:	за на	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Работилница
Критерии оценяване:	за	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дефинира процеса по товаро-разтоварните дейности и обезопасяването им <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява правилно монтаж и поддръжка на конкретни видове каменни изделия и скалнооблицовъчни материали

4. Изисквания към материалната база

4.1. Учебен кабинет

Основното предназначение на учебния кабинет е провеждането на обучение по теория на професията. Обзавеждането на учебния кабинет включва: работно място на обучаващия и работни места за всеки обучаван (работна маса и стол), учебна дъска, мебели, екран за прожектиране, видеотехника, компютър с мултимедиен проектор и други технически средства за обучение.

4.2. Обучение по практика

За обучението по практика обучаващата институция трябва да разполага със специализирани работилници и ателиета, оборудвани и обзаведени с маси, плотове, поставки и стативи, подходящи инструменти, машини и съоръжения (различни видове режещи, пробиващи и полиращи машини, ръчни и пневматични инструменти и съоръжения), помощно оборудване и мерителни инструменти (прав ъгъл, линеал, нивелир, метър, ролетка, шаблони), задължителни предпазни средства за преподавателя и за всеки обучаван (защитни маски, предпазни ръкавици и очила, специално облекло), както и помощни съоръжения за товарене и транспортиране на готовите каменни изделия и скалнооблицовъчни материали (стоманени въжета, колани, подедни машини).

5. Изисквания към обучаващите

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка могат да преподават лица със завършено висше образование по съответната специалност.

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с Постановление № 125 от 2002 г. на Министерския съвет (ДВ, бр. 64 от 2002 г.), могат да преподават лица без висше образование и без професионална квалификация "учител", ако са придобили професионална квалификация по съответната специалност при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания, умения и компетентности.